

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

OKRĄGŁY STÓŁ EDUKACYJNY

MATERIAŁ POMOCNICZY

Warszawa, 10.05.2019 r.

Celem obecnej reformy edukacji jest stworzenie nowoczesnej szkoły opartej na najnowszych osiągnięciach technologicznych, a jednocześnie silnie zakorzenionej w naszej tradycji i kulturze oraz zapewniającej wyposażenie uczniów w umiejętności oczekiwane na rynku pracy w XXI wieku, a w szczególności kompetencje kluczowe¹. Zmiany wprowadzane są stopniowo zaplanowane na wiele lat. Zależy nam na tym, aby każda uczelnia, bez względu na to skąd pochodzi oraz jaki jest status materialny jego rodziców miała dobrą szkołę i dobrą edukację. Reforma edukacji po zmianie ustroju szkolnego wprowadza nowe rozwiązania w szkolnictwie zawodowym silnie powiązane z rynkiem pracy oraz zmienia model kształcenia humanistycznego, jak i organizacji i funkcjonowania szkół i placówek oświatowych.

Zmiany w podstawach programowych

1. **Zmiana podstawy programowej kształcenia ogólnego na wszystkich etapach edukacyjnych² jest integralną częścią reformy systemu oświaty, i służy realizacji ww. celu reformy.**
2. W nowych podstawach programowych **powrócono do spiralnego układu treści nauczania** w rozumieniu powtarzania i utrwalania materiału na kolejnych, wyższych etapach nauczania. **wzmocniono wychowawczą i profilaktyczną funkcję szkoły** oraz **szerszej uwzględniono w podstawie programowej poszczególnych przedmiotów korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK).**
3. Nowa podstawa programowa jest zgodna z **Polską Ramą Kwalifikacji**, co oznacza, że została przygotowana w języku efektów uczenia się, w sposób umożliwiający jej odniesienie do Polskiej Ramy Kwalifikacji, a tym samym poziomy PRK wskazane na wiadomościach uczenia odpowiedniego typu szkoły odpowiadają poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji wskazanym w art. 8 ustawy o **Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji**.
4. Porównując nową podstawę programową z jej poprzedniczką³ należy wskazać w szczególności **na kluczowe zmiany w zakresie nauczania informatyki oraz języków obcych, jak również historii i języka polskiego.**

a) **Kształcenie informatyczne:**

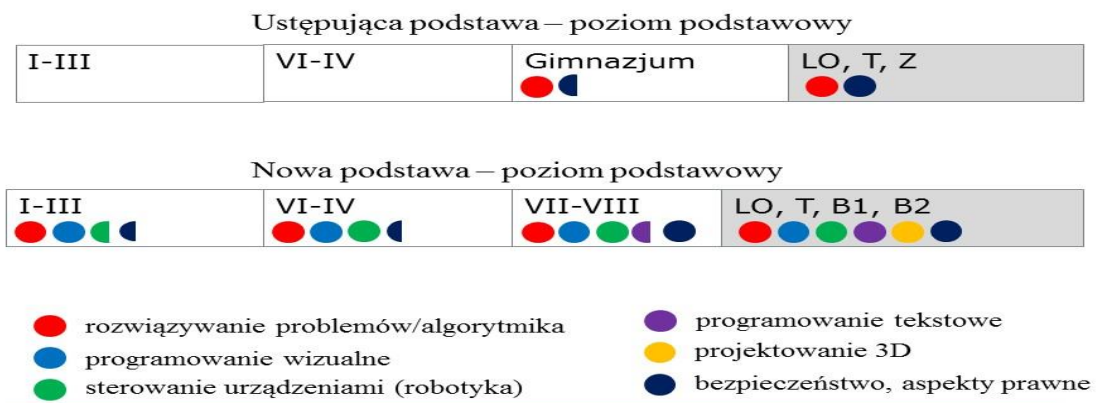
¹ Kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji; kompetencje w zakresie wielojęzyczności; kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii; kompetencje cyfrowe; kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się; kompetencje obywatelskie; kompetencje w zakresie przedsiębiorczości; kompetencje w zakresie wiadomości i ekspresji kulturalnej.

² Zmiany programowe wdrażane są sukcesywnie: od roku szkolnego 2017/2018 w wychowaniu przedszkolnym i w szkole podstawowej, od roku 2019/2020 w szkołach ponadpodstawowych.

³ Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 2012 r. poz. 977, ze zm.)

- É Lekcje informatyki mają **przygotować uczniów do rozwiązywania problemów z różnych dziedzin** życia/gospodarki/nauki przy wiadomym i bezpiecznym wykorzystaniu metod i narzędzi, w jakie wyposaża informatyka; Edukacja informatyczna ma wspomagać kształcenie u uczniów: **logicznego myślenia, kreatywności na drodze rozwiązywania problemów, zdolności do podejmowania i realizacji innowacji, umiejętności optymalizacji działań**, przez **wprowadzenie szeroko rozumianego programowania od najmłodszych lat w szkole** (dotychczasowa podstawa programowa wymagała od najmłodszych uczniów jedynie umiejętności posługiwania się komputerem w podstawowym zakresie tj. posługiwania się mysz i klawiaturą, nazywania głównych elementów zestawu komputerowego, posługiwania się wybranymi programami i grami edukacyjnymi, itp.);
- É Sumując wszystkie etapy edukacyjne **uczniowie mają 70 godzin wiedzy informatyki**⁴.

Nowe podejście do edukacji informatycznej na wszystkich etapach edukacji i dla wszystkich uczniów

b) Nauczanie języków obcych nowych:

- É **Polska jest liderem zmian w zakresie nauczania języków obcych** - nauka języka obcego jest **obowiązkowa już dla dzieci uczęszczających do przedszkoli**, oddziały przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych form wychowania przedszkolnego⁵;
- É Nowa podstawa programowa wymaga **zapewnienia uczniom kontynuacji nauczania pierwszego języka na wszystkich etapach edukacyjnych, tj. przez**

⁴ w szkole podstawowej informatyka jest obecna od klasy I do klasy VIII (po jednej godzinie tygodniowo w każdej klasie) w szkołach ponadpodstawowych - liceum i technikum zajęcia z informatyki będą realizowane do klasy III (również po jednej godzinie tygodniowo) dodatkowo uczniowie mają możliwość uczenia się informatyki na poziomie rozszerzonym (+6 godzin tygodniowo/cykl kształcenia) w branżowej szkole I stopnia przewidziano jedną godzinę informatyki tygodniowo w klasie I w branżowej szkole II stopnia - po jednej godzinie w klasach 1 i 2 [czyli: 8+3 lub 8+9 (rozszerzenie)].

⁵ Wśród krajów UE tak możliwość mają jeszcze tylko dzieci na Cyprze

12 b d 13 lat odpowiednio w przypadku liceum ogólnokształcącego oraz technikum/ branżowej szkoły I i II stopnia;

É W nauczaniu języków obcych bardzo ważny jest kontakt i regularny kontakt z językiem, i nowe rozwiązania organizacyjne **równomiernie rozkładaj godziny na pierwszy i drugi język obcy w czasie**, zapewniać każdemu uczniowi szkoły podstawowej⁶ i liceum⁷ trzy godziny tygodniowo nauki pierwszego języka obcego oraz dwie lekcje w tygodniu drugiego języka obcego.

c) Edukacja historyczna:

É **Zmiany w edukacji historycznej mają charakter jakościowy i ilościowy.** Wynikają zarówno z przeprowadzonej zmiany struktury szkół jak i z **określonej polityki historycznej państwa polskiego, której ważnym elementem jest przywrócenie historii należnego jej miejsca w procesie edukacji;**

É W ramach obowiązkowego kształcenia **każdy uczeń będzie realizował dwukrotnie pełny kurs historii:** w szkole podstawowej, a następnie w uzupełnionym i poszerzonym zakresie w wybranym typie szkoły ponadpodstawowej. Jednocześnie, powrót do czteroletniego (pięcioletniego w przypadku techników) typu szkoły średniej i wprowadzenie obowiązkowej edukacji historycznej przez cały okres jej trwania w optymalnym dla podstawowego kursu historii wymiarze 2 godzin tygodniowo, są bardzo poprawie efektywnymi nauczania. Po pierwsze wszyscy uczniowie będą mieli okazję przeżywać pogłębiony (względnie w szkole podstawowej) kurs historii w pełnym zakresie, tj. od antyku po czasy najnowsze, **ze szczególnym ukierunkowaniem na dzieje Polski** (nie będzie już w ramach szkolnego programu sztucznego podziału na historię do 1918 roku, którą uczniowie poznawali w gimnazjum, oraz historię po 1918 roku, którą poznawali w pierwszej klasie szkoły ponadgimnazjalnej). Po drugie, **treść realizowana na historii korelować będzie w dużym stopniu z językiem polskim**, a oba przedmioty będą się wzajemnie uzupełniać, szczególnie w problematyce związanej z kulturą, sztuką, wiatopoglądem poszczególnych epok;

É Nowa podstawa programowa historii kładzie również szczególny nacisk na **formacyjny funkcję tego przedmiotu** wskazując, *że podczas przedmiotu historia w naturalny sposób kształtowane są takie wartości jak: ojczyzna, naród, państwo, symbole narodowe i państwowe, patriotyzm, pamięć historyczna, prawda, sprawiedliwość, dobro, piękno, wolność, solidarność, odpowiedzialność, odwaga, krytycyzm, tolerancja, to samo, kultura.*

d) Edukacja polonistyczna: najważniejsze zmiany w podstawie programowej języka polskiego to:

⁶ Klasy IV-VIII

⁷ Uczniowie liceum i technikum mają taki sam łączny wymiar godzin 1. i 2. języka obcego w cyklu kształcenia

- É powrót do uporządkowanej, systematycznej **wiedzy** jako podstawy kształtowania umiejętności
- É wprowadzenie po raz pierwszy **w sposób systemowy** elementów **retoryki** do podstawy programowej z języka polskiego
- É **funkcjonalne** podejście do nauki o języku oraz **integralne** traktowanie zagadnień języka i komunikacji, literatury i kultury w wyniku postrzegania języka nie tylko jako narzędzia komunikacji, ale najważniejszego składnika kultury
- É wybór tekstów literackich stanowiących punkt wyjścia do **refleksji**, prowadzących ucznia do **zintegrowanego rozwoju** oraz **zakorzenienia w tradycji i kulturze narodowej**, a także **w wartościach**
- É wyeksponowanie **samokształcenia uczniów** jako umiejętności samodzielnego organizowania sobie warsztatu pracy, docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.

e) Przywrócenie ogólnokształcącej funkcji liceum:

- É Wydłużenie o 1 rok okresu nauki w liceum oraz istotne zmiany w organizacji kształcenia w tym typie szkoły **umożliwi powrót do klasycznego kształcenia przedmiotowego**, w ramach którego uczeń zdobywa wiedzę ogólną z każdej dziedziny nauki (licea przestaną być niejako kursem przygotowującym do egzaminu maturalnego)
- É Każde liceum będzie mogło zapewnić uczniom naukę języka łacińskiego i kultury antycznej lub lekcje filozofii nie tylko w zakresie rozszerzonym, ale również na poziomie podstawowym
- É Zwiększony zostanie tygodniowy wymiar godzin geografii, biologii, chemii i fizyki (z 1 do 4) realizowanych przez wszystkich uczniów w zakresie podstawowym, a nowa podstawa programowa przedmiotów przyrodniczych kładzie nacisk na: nauczanie i uczenie się w oparciu o dochodzenie i rozumowanie naukowe, zdobywanie wiedzy metodami doświadczenia, poznawanie metod badawczych związanych z obserwacjami oraz kształcenie umiejętności posługiwania się podstawowymi technikami laboratoryjnymi
- É Oprócz przedmiotów obowiązkowych każde liceum będzie realizowało 2 lub 3 przedmioty w zakresie rozszerzonym, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i planami dotyczącymi dalszego kształcenia na studiach.

Zmiany w egzaminie zewnętrznym

Zmiany w egzaminach zewnętrznych:

- na zakończenie ośmioletniej szkoły podstawowej jest przeprowadzany obowiązkowy egzamin ósmoklasisty. Egzamin ósmoklasisty obejmuje następujące przedmioty obowiązkowe: język polski, język obcy nowożytny i matematyka oraz jeden z przedmiotów do wyboru spośród: biologii, chemii, fizyki, geografii,

historii. W latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 egzamin ósmoklasisty będzie przeprowadzany z języka polskiego, języka obcego nowożytnego i matematyki.

- Na egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2022/2023 wprowadzony zostanie próg zdawalności (na poziomie 30% możliwych do uzyskania punktów) z jednego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym.
- Zmiany dotyczą również arkuszy egzaminacyjnych przygotowywanych do przeprowadzenia poszczególnych egzaminów. Arkusze egzaminacyjne zawierają więcej zadań otwartych, czyli takich, w których zdający samodzielnie formułują odpowiedź na postawione pytanie, tworzą własną wypowiedź pisemną lub, w przypadku egzaminu z matematyki, przedstawiają pełny zapis toku rozumowania. Zastosowanie w arkuszach egzaminacyjnych oprócz zadań zamkniętych, większej liczby zadań otwartych jest korzystne dla uczniów, stwarzając bowiem optymalne warunki pomiaru wiadomości i umiejętności zdających.

W polskim systemie oświaty wszystkie zadania egzaminacyjne sprawdzają poziom opanowania wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej, co oznacza, że przygotowanie do egzaminu staje się integralną częścią procesu kształcenia.

Dla przykładu, w podstawie programowej kształcenia w zakresie języka polskiego szczególny nacisk kładzie się na kształcenie umiejętności retorycznych, takich jak chociażby przedstawianie i uzasadnianie własnego stanowiska, argumentowanie, popieranie opinii przykładami z literatury i doświadczenia życiowego. Te umiejętności sprawdzane w zadaniach egzaminacyjnych, zarówno egzaminu ósmoklasisty, jak i egzaminu maturalnego (od 2023 r. w dużo wyższym stopniu).

W arkuszach egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego zwiększono udział procentowy punktów w wyniku sumarycznym, jakie można uzyskać za rozwiązanie zadań otwartych. W tej chwili w arkuszu punkty za rozwiązanie zadań otwartych stanowią 70% wszystkich punktów możliwych do uzyskania.

Podobne rozwiązania przyjęte zostały we wszystkich innych arkuszach egzaminu ósmoklasisty (z matematyki, języka obcego, a od 2022 r. – również z biologii, chemii, fizyki, geografii i historii). Uczniowie muszą przedstawić i poprawnie zapisać pełny tok rozumowania prowadzący do rozwiązania zadania z matematyki, stworzyć samodzielnie tekst użytkowy w języku obcym, napisać krótką wypowiedź o tematyce historycznej bądź opisać przewidywane wyniki doświadczenia, którego założenia i przebieg są opisane w zadaniu. Wszystkie te umiejętności stanowią kwintesencję tego, co jest zapisane w podstawie programowej.

Integralną częścią każdego zadania egzaminacyjnego są zasady oceniania rozwiązań stworzonych przez uczniów, które – jeżeli mają odzwierciedlać to, co kluczowe w podstawie – muszą być elastyczne.

System egzaminów zewnętrznych w Polsce obejmuje obecnie jeden egzamin obywatelski i powszechny (egzamin ósmoklasisty). (Od 2021 r. będzie to dwa egzaminy – również egzamin zawodowy będzie obywatelski.) Egzamin maturalny jest egzaminem, do którego przystępują dobrowolnie wyłącznie osoby, które planują podjąć studia wyższe. Egzamin sprawdza wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej, nie jest pomiarem umiejętności społecznych i podstawy. Zadania na każdym egzaminie stawiają przed uczniem konieczność rozwiązania problemu, z którym się wcześniej nie spotkał w kontekście, który może być dla niego nowy.

Wprowadzenie nowych technologii w edukacji

Działania MEN wspierające szkoły, nauczycieli i uczniów w kształtowaniu i rozwijaniu innowacyjności i przedsiębiorczości.

1. Od roku szkolnego 2017/2018 kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych jest wymienione **wśród najważniejszych zadań systemu oświaty**.
2. **Działalność innowacyjna szkoły została uwolniona od ograniczeń formalnych** (MEN nie wskazuje żadnych wymagań formalnych warunkujących rozpoczęcie realizacji innowacji w szkole), i powinna być integralnym elementem działalności szkoły, wspieranym przez organy nadzoru pedagogicznego.
3. **Realizacja projektu strategicznego „Szkoła dla innowatora” polegać będzie na przygotowaniu kompleksowego systemu kształcenia innowatorów. Członkiem tego działania jest realizowany we współpracy z Ministerstwem Przedsiębiorczości i Technologii projekt pilotażowy „Szkoła dla innowatora”**. Celem projektu ma być wypracowanie i przetestowanie w mikroskali rozwiązań służących kształtowaniu i rozwijaniu kompetencji proinnowacyjnych w systemie oświaty oraz opracowanie rekomendacji w tym zakresie.
4. MEN we współpracy z innymi podmiotami/instytucjami (w tym Ministerstwem Cyfryzacji), programuje i wdraża także **inne działania**, które wspierają rozwój szkół w kierunku innowacyjnych środowisk pracy (nauczania i uczenia się); poniżej najważniejsze z tych działań:
  - a) zapewnienie wszystkim szkołom **dostępu do bezpiecznego, szerokopasmowego Internetu w ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej** (projekt OSE zakłada, że wszystkie szkoły w Polsce zostaną za darmo podłączone do szybkiego

szerokopasmowego internetu, korzystanie z OSE również będzie bezpłatne; budżet projektu: **ponad 1,3 miliarda PLN** na utrzymanie OSE + **320 mln** z POPC na działania związane z podjęciem szkoleń

- b) wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt. Rządowy Program Aktywna Tablica (2017- 2019);** program dedykowany wszystkim szkołom podstawowym (**ok. 15 tys. szkół**); finansowanie: 80% z budżetu państwa, 20% organy prowadzące (wykład finansowy lub rzeczowy - sprzęt TIK); środki z budżetu państwa: **224 mln PLN**);
- c) Moduły Pracowni Przyrodnicze (MPP)** - projekt realizowany na zamówienie MEN przez Centrum Nauki Kopernik we współpracy Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji. Ma dostarczyć nauczycielom gotowe narzędzia, umożliwiające prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metody badawczej - **metody nauczania i uczenia się przez odkrywanie i osobiste doświadczenie w toku otwartego eksperymentowania** (zakup MPP może być sfinansowany w ramach wspomnianej wyżej 0,4% rezerwy);
- d) rozwijanie bazy publicznych, bezpłatnych e-zasobów edukacyjnych** przeznaczonych do kształcenia ogólnego i zawodowego (zasoby te są dostępne na **Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej** przeznaczonej do tworzenia i dystrybucji e-podręczników i e-materiałów www.epodreczniki.pl); działanie w tym zakresie realizowane są również **działania w ramach Programu Edukacyjny Wiedza Edukacja Rozwój**);
- e) doskonalenie kompetencji nauczycieli** (ponad 55 tys. nauczycieli uczestniczyło w ciągu ostatnich dwóch lat w konferencjach i szkoleniach z zakresu stosowania TIK w nauczaniu); również w ramach **Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa** realizowane są duże projekty rozwijające kompetencje nauczycieli

Zmiany w kształceniu zawodowym dostosowane do potrzeb rynku pracy XXI wieku

Wprowadzając zmiany w kształceniu zawodowym wpisujemy się w działania, które będą częścią Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Podstawą odpowiedzialnego rozwoju Polski powinno być sprawne państwo. Sprawne, czyli takie, które stwarza obywatelom możliwość rozwoju, aktywnie ich wspiera i nie hamuje ich kreatywności.

Cele zmian

- **odbudowa prestiżu kształcenia zawodowego,**
- **dopasowanie nowego systemu szkolnictwa branżowego do potrzeb nowoczesnej gospodarki i poszczególnych branż,**
- **przygotowanie zmian programowych, organizacyjnych i prawnych. Kluczowym celem jest poprawa jakości i efektywności kształcenia zawodowego,**

Najważniejsze zmiany w szkolnictwie branżowym

1. **Stałe monitorowanie** potrzeb rynku pracy
2. Obowiązkowa **współpraca szkół z pracodawcami**
3. **Kształcenie zawodowe** w szkole **obejmuje zakres podstawy programowej** kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, ale **może również obejmować treści** nauczania **uzgodnione z pracodawcą** oraz **przygotowanie uczniów do uzyskania:**
  - . dodatkowych umiejętności zawodowych i uprawnień przydatnych do wykonywania nauczanego zawodu.
  - . kwalifikacji rynkowej funkcjonującej w ZSK
4. **Staż uczniowski** u pracodawców . rozwój kształcenia praktycznego u pracodawców . dla uczniów technikum oraz branżowej szkoły I stopnia (niebędących młodocianymi pracownikami) w trakcie nauki w szkole
5. **Obowiązkowy egzamin** zawodowy, przystąpienie do egzaminu zawodowego - warunkiem ukończenia szkoły lub promocji do kolejnej klasy
6. **Zachęty finansowe** m. in. możliwość uzyskania przez ucznia stypendium na stażu uczniowskim
7. Zmiana **modelu finansowania szkół** finansowe od 1 stycznia 2019 r. . system finansowania, przewidujący podziały subwencji o wartości z uwzględnieniem: **kosztów kształcenia w zawodzie, efektywności kształcenia, rzeczywistego zapotrzebowania na pracowników w danym zawodzie na rynku pracy.**

Uczniowie, nauczyciele, rodzice

Najpełniejszy jak dotąd krajowy badanie poświęcone nauczycielom to raport IBE „Licz się nauczyciele. Raport o stanie edukacji 2013+”. Jego autorzy zajęli się wszystkimi możliwymi aspektami pracy pedagoga . od sposobów prowadzenia lekcji do funkcji spełnianych przez pokój nauczycielski. Szczególnie cenna wydaje się próba analizy różnic i podobieństw występujących między dydaktykami różnych przedmiotów. Pozwala to uświadomić sobie jak różnie są warsztaty nauczycieli języka polskiego, matematyki, historii czy przedmiotów przyrodniczych. Raport dotyczy zarówno stosowanych przez nich metod nauczania, jak i wyposażenia sal lekcyjnych. Oparty jest na danych pochodzących z badań międzynarodowych (takich jak PISA, PIRLS czy TIMSS), krajowych autorstwa polskich naukowców i ekspertów oraz własnych analiz autorów dokonanych specjalnie na potrzeby tego opracowania.

Nauczyciele uczą odtwórczo bazując na treściach dostarczanych przez wydawców podręczników, mniej więcej 15%-20% nauczycieli aktywnie poszukuje wiedzy w internecie, publikacjach naukowych i metodycznych.

SW 2013 r. 20% pracownicy matematycznych posiadają tablic interaktywną, 41% rzutnik multimedialny, 48% dostęp do internetu, 53% komputer. Nie dziwi więc fakt, że z programów komputerowych do rozwijania zadań matematycznych korzystają co trzeci nauczyciel matematyki w szkole podstawowej, co czwarty w gimnazjum

i zaledwie co pi ty w liceum, technikum i szkole zawodowej+.

sDu ym zaufaniem nauczycieli matematyki ciesz si wydawnictwa edukacyjne. Nauczyciele s przekonani, e omawianie z uczniami kolejnych tre ci zawartych w podr cznikach i rozwi zywanie zada zamieszczonych w zbiorach pozwoli na pejn realizacj zapisów podstawy programowej. Zdecydowana wi kszo nauczycieli uczestnicz cych w Badaniu potrzeb nauczycieliõ zadeklarowaja, e planuj c lekcje, korzysta z podr czników szkolnych (ponad 97%), poradników metodycznych dla nauczycieli (90%) oraz stron internetowych wydawnictw (86%). Mo na zatem wnioskowa , e to od propozycji wydawnictw w du ej mierze zale y, w jakim kierunku pod a nauczyciel i w jaki sposób realizuje tre ci okre lone w podstawie programowej . czy skupia si tylko na wymaganiach szczególnych, czy te dostrzega wymagania ogólne.+

sUczniowie rzadko przeprowadzaj do wiadczenia samodzielnie lub w grupie. Zdecydowanie cz ciejsi uczniowie byli jedynie obserwatorami eksperymentów demonstrowanych przez nauczyciela. 49% uczniów nigdy nie wykonywajõ samodzielnie do wiadcze na lekcjach biologii, 41% - na chemii, 33% - na fizyce. Preferowane przez nauczycieli-przyrodników metody pracy to metody podawcze.+

W 2013 r. tylko w 27% szkół w wi kszo ci sal dost pny byõ Internet, w 27% komputer, w 15% - ekran projekcyjny, tylko 30% nauczycieli uczestniczyõ w szkoleniach w zakresie umiej tno ci mi dzy przedmiotowych (kluczowych dla nauczania kompetencji), 44% nie miaõ czasu na doskonalenie zawodowe ze wzgl du na obowi zki rodzinne, tylko ladowy procent nauczycieli czyta w zwi zku z przygotowaniem do zaj czasopisma metodyczne, prace naukowe lub poszukuje wiedzy w internecie, zdecydowana wi kszo korzysta z podr czników i doõ czanych do nich scenariuszy zaj oraz poradników, z bada IBE wynika, e nauczyciele matematyki nie znaj podstawy programowej, któr realizuj i cz sto myl j z wybranym przez siebie podr cznikiem, ponad 40% uczniów nie robiõ nigdy samodzielnie do wiadcze na biologii i chemii

Prace domowe uczniów

W ostatnim czasie w debacie publicznej pojawia si kwestia dotycz ca zdawania prac domowych uczniom. Nale y si temu przyjrze i zada pytanie, jak funkcj pejni zadania domowe?

Praca domowa spejnia podwójn funkcj : **dydaktyczn i formacyjn** .

Pozwala na powtórzenie i lepsze przyswojenie materiaõ z danego przedmiotu. Zarazem wyrabia tak e pewn dyscyplin pracy . usystematyzowanej i regularnej nauki oraz sprawnego zarz dzania wõasnym czasem.

Nauczyciele mog zadawa tylko takie prace domowe do których odrobienia uczniowie zostali odpowiednio przygotowani w czasie lekcji. **Nauczyciel organizuj cy proces dydaktyczno-wychowawczy Æ po speõnieniu tego warunku Æ samodzielnie decyduje o tym, jakie prace domowe (w znaczeniu liczbowym i jako ciowym) zadaje swoim uczniom. Szczegółowe regulacje dotycz ce tej kwestii mo e Æ ale nie musi Æ zawiera regulamin szkoõ.**

W 2003 Polscy uczniowie deklarowali, że na odrabianie prac domowych przeznaczają 8,1 godzin tygodniowo, w 2012 r. było to 6,6 godzin. Średnie OECD dla tych lat wyniosły, odpowiednio 5,9 i 4,9 godzin.

Badania edukacyjne (Cooper, Robinson, Patall 2006) wskazują, że:

- w przypadku najmłodszych uczniów efekt dydaktyczny odrabiania prac domowych jest zerowy lub minimalny (nie należy jednak lekceważyć efektu wychowawczego)
- w przypadku uczniów klas 5-8 jest optymalny, jeżeli spędzają oni na odrabianiu lekcji między 1 a 2 godzinami **dziennie**
- w przypadku licealistów najlepsze rezultaty przynosi odrabianie prac domowych przez więcej niż 2 godziny **dziennie**.

Badanie PISA 2015 (uczniowie trzecich klas gimnazjum) – czas poświęcany **w tygodniu** na nauki poza szkołą (prace domowe, zajęcia dodatkowe, korepetycje)

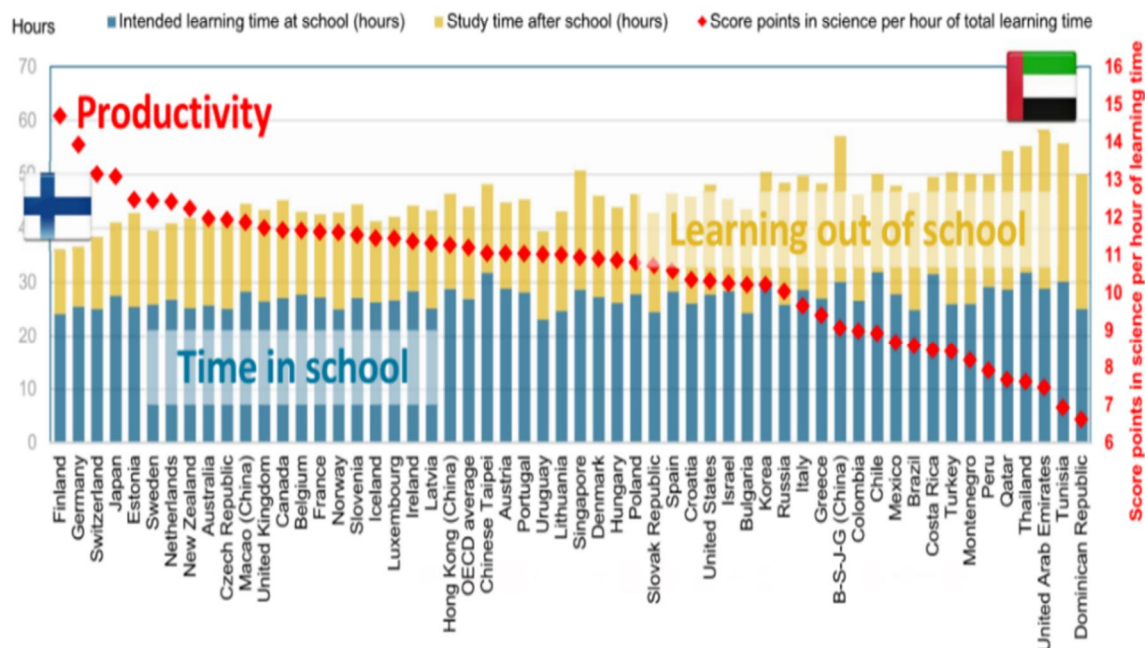
	przedmioty przyrodnicze	matematyka	język ojczysty	język obcy/inne	łącznie	
Polska	3.1	3.4	3	4.9	4	18.4
średnia OECD	3.2	3.8	3.1	3.1	3.9	17.1

Źródło: PISA 2015 Results. Policies and practices for successful schools. OECD, 2016, Tabela 11.6.37

Wskaźniki dla polskich uczniów różni się od średniej dla państw członkowskich OECD jedynie za sprawą wyrażenia w naszym kraju popularności dodatkowych zajęć językowych. Warto postawić w tym kontekście pytanie o jakość nauczania języków obcych w polskich szkołach.

Figure II.6.23

Learning time and science performance (PISA)

- Wyniki uczniów osi game podczas badania PISA w poszczególnych krajach w niewielkim stopniu zależą od czasu spędzanego przez nich na nauce w szkole i poza nią. **pod warunkiem, że wskaźnik czasu poświęconego na naukę poza szkołą nie przekroczy pewnej granicy.**

W Finlandii i Japonii (krajach o różnych tradycjach strukturyzujących czas pracy uczniów) wyniki badania PISA są podobne.

W Polsce wskaźnik jako ci (produktywno ci) czasu poświęconego na naukę jest nieco niższy niż średnia dla państw członkowskich OECD.

Polscy uczniowie cechują się wyraźnie niższym niż średnia dla państw członkowskich OECD poczuciem wiary ze swojej szkoły – co można w uproszczeniu przedstawić jako dowód na to, że uczniowie w naszym kraju **swojej szkoły nie lubią**. (OECD, PISA 2015 Database, Table III.7.6). Potwierdzenie również badanie PIRLS z 2016 r.

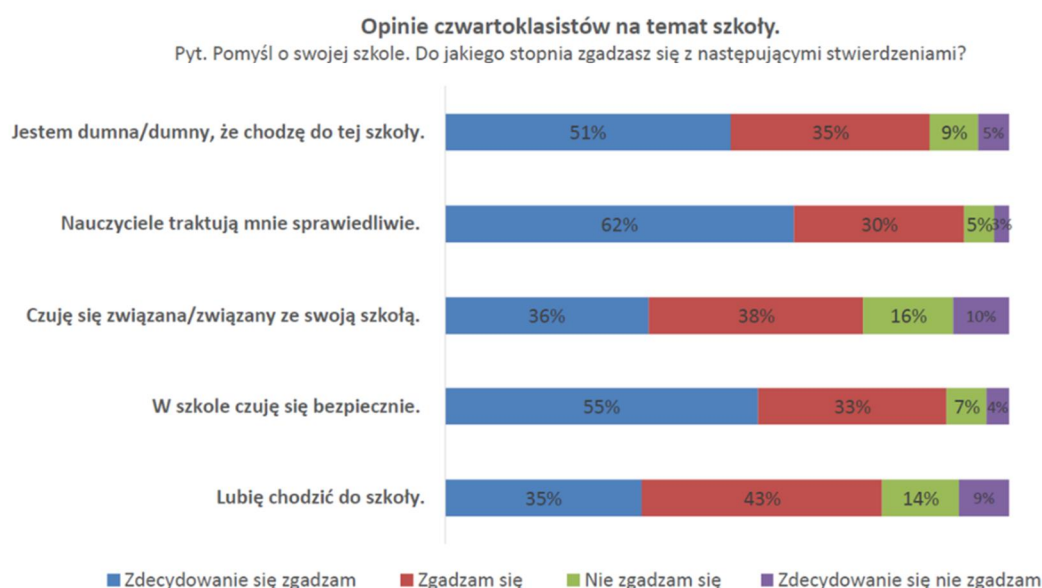
Tabela 3.6. Skala postawy wobec szkoły

Wa one odsetki odpowiedzi "Zdecydowanie się zgadzam"

Co mylisz o swojej szkole? W jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi zdaniem?	Polska	Świat
Nauczyciele traktuj mnie sprawiedliwie.	62	68
W szkole czuję się bezpiecznie.	55	61
Jestem dumna/dumny, że chodzę do tej szkoły.	51	69
Czuję się związana/związany ze swoją szkołą.	36	63
Lubię chodzić do szkoły.	35	50

Źródło: PIRLS 2016 Assessment Results

CO UCZNIOWIE SĄDZĄ O SZKOLE?

Polska to jeden z nielicznych krajów w których wskaźnik poczucia wiązania ze szkołą jest niski niezależnie od statusu socjoekonomicznego uczniów. Polscy uczniowie nie lubią więc szkoły solidarnie bez względu na pozycję społeczną swoich rodziców.

Natomiast z badania TALIS wynika, że w Polsce mniej istotne niż w innych krajach są dla nauczycieli i dyrektorów informacje zwrotne od uczniów i ich rodziców. Z tego samego badania wynika także, że relacje społeczne w szkole są przez polskich nauczycieli oceniane raczej pozytywnie to jednak na tle innych krajów wyraźnie mamy w tym zakresie problemy: **w Polsce mniejsze jest zainteresowanie i troska**

nauczyciela o ucznia.

Z wyników badania PISA przeprowadzonego w ród pi tnastolatków w latach 2000-2015 wynika, e Polska zajmuje ostatnie miejsce, je li chodzi o relacje mi dzy nauczycielami i uczniami.

Rodzice w szkole

Przywrócili my obowi zek szkolny dla dzieci od siódmego roku ycia. Rodzic podejmuje decyzj czy jego dziecko rozpocznie nauk w wieku sze ciu czy siedmiu lat. Rodzice **95,9 proc. 6-latków zdecydowali, e ich dzieci pozostan w wychowaniu przedszkolnym.** Tylko **3,3 proc.** dzieci w wieku 6 lat rozpocz y edukacj w I klasie szkojy podstawowej. Populacja dzieci 6-letnich wedug danych GUS wynosi 389 532, z czego w I klasie szkojy podstawowej uczy si jedynie **12 890** uczniów.

I. Status rodzica w szkole

Status rodziców w szkole przejawia si na dwóch piaszczyznach:

- szeroko opisanych w ustawie indywidualnych relacjach rodzica ze szkojy (uwzgl dnia cych prawa przypisane wady rodzielskiej, w tym **art. 48 Konstytucji RP:** *s1. Rodzice maj prawo do wychowania dzieci zgodnie z wjasnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzgl dnia stopie dojrzajc dziecka, a tak e wolno jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.*);
- ustawowego powoania szczególnego rozwi zania uprawniaj cego rodziców do wyania (w demokratycznych wyborach) swojej reprezentacji w szkole (rada rodziców . organ szkojy).

II. Obligatoryjna reprezentacja rodziców w szkole

1. Status rady rodziców (organ spoeczny w szkole)

Rada rodziców jest ciaem kolegialnym, formalnie usytuowanym w strukturze organizacyjnej szkojy - jako organ spoeczny szkojy. Ustawa (Prawo o wiatowe) reguluje ramowe zasady dziaania tego organu. Najistotniejszy kompetencji jest prawo rady do autonomicznego powoywania regulaminu dziaalno ci, który okre la sposób i zakres aktywno ci czonków rady odr bnie w ka dej szkole⁸.

Rad rodziców, jako organ, definiuj nast puj ce reguły wynikaj ce z przepisów prawa powszechnie obowizuj cego (a zatem dotycz ce wszystkich szkóji placówek publicznych) :

1) formuowanie wniosków

---

⁸ Rozdział 4 „Spoeczne organy w systemie oświaty” - art. 83 i 84 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.)

Ustawa nadaje radom rodziców prawo występowania do wszystkich kluczowych podmiotów działających w szkole (do dyrektora, rady pedagogicznej, samorządu uczniowskiego) i wokół szkoły (do organu prowadzącego szkołę, organu sprawującego nadzór pedagogiczny) - we wszystkich sprawach szkoły lub placówki.

Kompetencja ta zawiera się w prawie do wyrażania opinii i formułowania wniosków. Nie są one wiążące dla adresatów.

2) uprawnienia stanowiące

- uchwalanie w porozumieniu z radą pedagogiczną programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły lub placówki

3) Opiniowanie

Do zadań rady należy prawo do opiniowania niektórych, podstawowych dokumentów szkoły. Należy do nich:

- program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia lub wychowania szkoły lub placówki

- projekt planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły.

4) inne, najistotniejsze

- wyrażanie opinii rady rodziców, w sprawie prowadzenia eksperymentu szkolnego (art. 45 ust. 9 ustawy Prawo oświatowe);

- prawo do wskazania własnego przedstawiciela (rady rodziców) do komisji konkursowej na stanowisko dyrektora szkoły (art. 63 ust. 14 pkt 2 lit b ustawy Prawo oświatowe),

- prawo do wypowiedzania się w formie wiążącej opinii (pozytywna opinia) o podjęciu działalności w szkole lub placówce przez stowarzyszenie lub inną organizację (art. 86 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe),

- prawo do złożenia wniosku o jednolity strój i prawo do uzgodnienia jego kroju (art. 100 ustawy Prawo oświatowe),

- prawo wypowiedzenia się (w ramach konsultacji) w sprawie wprowadzenia szczególnego nadzoru nad pomieszczeniami szkoły lub placówki lub terenem wokół szkoły lub placówki w postaci środków technicznych umożliwiających rejestrację obrazu (monitoring) (art. 108a ustawy Prawo oświatowe),

- prawo do złożenia wniosku o ocenę pracy nauczyciela oraz zaopiniowania oceny (art. 6a ustawy Karta Nauczyciela),

- prawo do formułowania opinii w sprawie oceny dorobku zawodowego za okres stażu (art. 9c ust 6 i ust. 7 ustawy Karta Nauczyciela).

2. środki finansowe

Rada rodziców może gromadzić środki finansowe. Jako organ szkoły publicznej, dla której organem prowadzącym jest jednostka samorządu terytorialnego - rada nie ma osobowości i zdolności prawnej. Nie może zatem zatrudniać osób, zawierać umów itp. Środki mogą być gromadzone przez radę rodziców w oparciu o: dobrowolne składki oraz inne rodzaje.

Ustawa nie definiuje bliżej tego zapisu. Przyjmuje się, że mogą to być wszelkie inicjatywy podejmowane przez rodziców wokół szkoły jak np. kiermasze, aukcje, sprzedaż wytworzonych produktów przez rodziców, darowizny dla szkoły z przeznaczeniem na fundusz rady rodziców itp.

Zgodnie z dyspozycją zawartą w ustawie rada rodziców ustala w regulaminie - zasady wydatkowania środków finansowych

Szkoła jest jednostką organizacyjną jednostki samorządu terytorialnego - podlega zatem również zasadom towarzyszącym obrotowi środkami publicznymi na określonym poziomie zarządzenia (JST - budżet i odpowiednio wynikające z niego plany finansowe jednostek organizacyjnych - szkół). Co do zasady - nie istnieje możliwość przepływu środków finansowych w jednostkach działających na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych ((Dz.U. z 2017 r. poz. 2077 z późn. zm.) - w trybie pozaplanowym i pozabudżetowym. Odpowiednio, środki rady rodziców mogą być gromadzone i rozdysponowywane w oparciu o regulację księgową szkoły i na zasadach z nich wynikających.

Ustawodawca (mając na uwadze szczególny charakter środków gromadzonych w ramach działalności rodziców) - dopuszcza dwie formy gromadzenia przez radę rodziców finansowych:

1. **subkonto** na koncie szkoły,
2. **odrębne konto** rady rodziców.

Zmiany w kształceniu nauczycieli

Nowoczesna szkoła to nowy model kształcenia nauczycieli.

W ostatnim czasie w systemie szkolnictwa wyższego wprowadzono istotne zmiany, których celem jest **podniesienie jakości kształcenia przyszłych nauczycieli**:

1. Nie wszystkie uczelnie będą mogły prowadzić kształcenie nauczycieli. Od października 2019 r. kształtanci nauczycieli będą mogli wyłącznie uczelnie spełniające warunki określone w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym.
2. W Polskiej Komisji Akredytacyjnej powstanie odrębny zespół który będzie oceniał jako kształcenia nauczycieli w uczelniach.
3. Kształcenie nauczycieli będzie prowadzone na podstawie nowych standardów, w których w większym niż dotychczas stopniu kształcenie teoretyczne będzie realizowane na podstawie doświadczeń praktyki szkolnej.
4. Kształcenie nauczycieli zawsze będzie obejmowało 5-letni cykl, a kształcenie nauczycieli wczesnej edukacji i pedagogów specjalnych będzie prowadzone w trakcie jednolitych studiów magisterskich.

Kwestie regulacji dotyczących organizacji szkolnictwa wyższego oraz standardów kształcenia nauczycieli pozostają w kompetencjach Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Minister Edukacji Narodowej ściśle współpracuje z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz ze środowiskiem akademickim w tworzeniu nowych regulacji dotyczących zasad kształcenia nauczycieli.

W Ministerstwie Edukacji Narodowej przygotowano i przekazano do MNiSW projekt nowego rozporządzenia w sprawie standardów kształcenia nauczycieli. Uregulowano w nim odrębnie:

- standard kształcenia nauczycieli przedmiotu/zajęć edukacyjnych,
- standard kształcenia nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej,
- standard kształcenia nauczycieli - pedagogów specjalnych.

W ocenie Ministra Edukacji Narodowej zmiany w ustawie w zakresie kształcenia nauczycieli i nowe standardy kształcenia przyczyniły się istotnie do poprawy jakości kształcenia przyszłych nauczycieli.

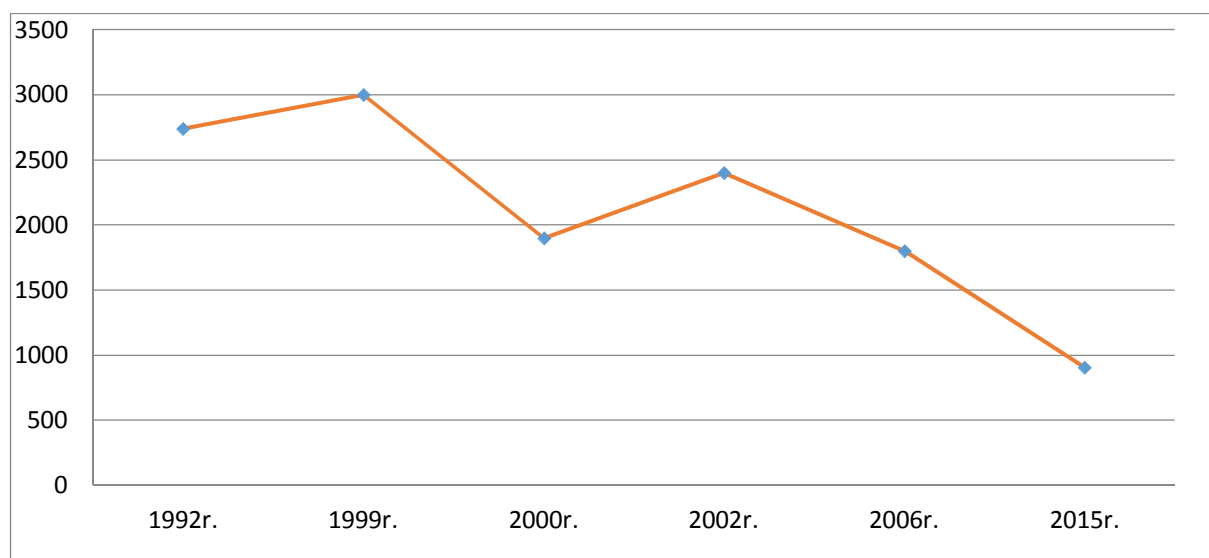
Zmiany w doskonaleniu zawodowym nauczycieli.

Doradztwo metodyczne

Dostęp nauczycieli do doradztwa metodycznego byłby dotychczas bardzo nierównomierny zarówno ze względu na liczbę nauczycieli przypadających na jednego doradcę, jak i ze względu na rozkład specjalności nauczycielskich doradców metodycznych.

Od 2000 r. liczba doradców metodycznych systematycznie spadała. **W 2015 r. zadania doradcy metodycznego na terenie kraju realizowało 826 nauczycieli.**

Liczba nauczycieli - doradców metodycznych

Wynikający z przepisów prawa sposób organizacji doradztwa metodycznego pozwalał dotąd na samodzielny realizację tego zadania w sposób zaspokajający potrzeby nauczycieli tylko w dużych jednostkach samorządu terytorialnego. Małe gminy, ze względu na niewielką wysokość wyodrębnionych środków, nie były w stanie zapewnić doradztwa w potrzebnych specjalnościach.

W wyniku przeprowadzonej analizy przyczyn stale pogarszającego się stanu funkcjonowania systemu doradztwa metodycznego, rekomendowano nowe rozwiązanie, w którym przyjęto, aby poprawić i zrównoważyć dostęp nauczycieli do doradztwa metodycznego należącej do organizacji doradztwa metodycznego na poziomie województwa, a kuratora oświaty wskazać jako podmiot odpowiedzialny za jego organizację. Takie rozwiązanie pozwoli również na pozyskanie do realizacji zadań doradcy metodycznego najlepszych nauczycieli i w lepszym niż dotychczas zakresie wykorzystanie potencjału dydaktycznego dobrych nauczycieli.

Zmiana sposobu organizacji doradztwa metodycznego wymagała zmiany sposobu jego finansowania. Począwszy od 1 stycznia 2019 r. środki na wspieranie organizacji doradztwa metodycznego są wyodrębniane w budżetach wojewodów w wysokości proporcjonalnej do liczby nauczycieli zatrudnionych w województwie, ustalonej na podstawie danych z Systemu Informacji Oświatowej. Ze środków tych wojewoda udziela jednostkom samorządu terytorialnego prowadzącym placówki doskonalenia nauczycieli zatrudniającym doradców metodycznych dotacji na finansowanie wydatków związanych z zatrudnieniem nauczycieli w celu realizacji zadań doradcy metodycznego.

Wprowadzanie zmian w organizacji i finansowaniu doradztwa metodycznego rozpoczęło 1 stycznia 2019 r. **Zakłada się, że wprowadzone zmiany znacząco (co najmniej dwukrotnie) zwiększą liczbę nauczycieli, którym zostaną powierzone zadania doradcy metodycznego.**

Akredytacja placówek doskonalenia nauczycieli

W celu poprawy jakości form doskonalenia zawodowego oferowanego przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli wprowadzona została obowiązkowa akredytacja placówek.

Inne zmiany w systemie doskonalenia nauczycieli

W projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli rozszerzono zakres obowiązkowych publicznych placówek doskonalenia prowadzonych przez samorząd województwa, powiat i gmin. Placówki te będą miały obowiązek stałego utrzymywania w swojej ofercie form doskonalenia zawodowego dla:

1. nauczycieli rozpoczynających pracę zawodową,
2. dyrektorów szkół placówek, którym po raz pierwszy powierzono to stanowisko.

Zmiany w finansowaniu o wiaty

W ostatnich latach dokonanych zostały wiele zmian z zakresu systemu finansowania zadań o wiatowych. Należy tu wspomnieć o powstaniu ustawy z 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań o wiatowych, w której zebrane zostały przepisy z zakresu finansowania o wiaty. **W ustawie wprowadzono szereg korzystnych, uszczelniających i upraszczających zmian dotyczących naliczania dotacji przedszkolnej, dotacji na podroczniki oraz dotacji udzielanych z budżetów samorządów dla placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek o wiatowych.**

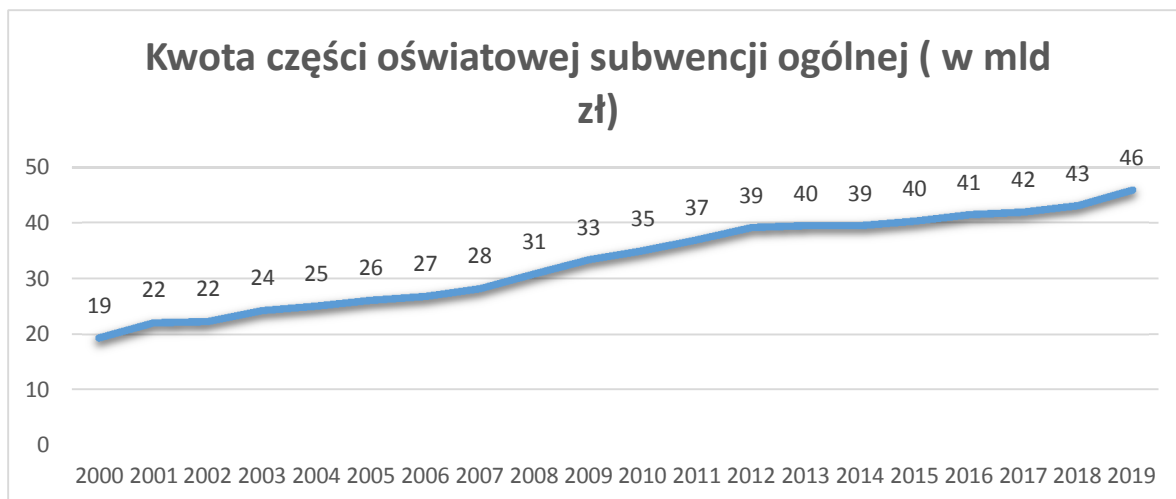
Zmiany finansowania zadań o wiatowych zostały wprowadzone również w dziedzinie szkolnictwa zawodowego. W ustawie zaproponowano rozwiązania wprowadzające preferencje podatkowe dla przedsiębiorców przekazujących darowizny dla szkół prowadzących kształcenie zawodowe oraz wprowadzenie wydzielonego rachunku dla szkół zawodowych. W podziale subwencji zostały wprowadzone rozwiązania uwzględniające zwiększenie subwencji o wiatow na uczniów szkół kształcących w zawodach, na które jest większe zapotrzebowanie na rynku pracy.

1. Sprawne przeprowadzenie reformy o wiaty

Dzięki zaangażowaniu wielu podmiotów administracji publicznej zmiany w systemie o wiaty zostały przeprowadzone bardzo sprawnie. W większości publicznych gimnazjów zostały już wycofane lub przekształcone w inne szkoły. Ostatecznie, ten typ szkoły wygaśnie w bieżącym roku. Obecnie w systemie o wiaty funkcjonuje zaledwie 420 samodzielnych gimnazjów (około 6% wszystkich gimnazjów prowadzonych przez JST przed reformą). W większości przypadków przekształcenie lub wycofanie gimnazjów do szkolnych typów zostało zaplanowane przez jednostki samorządu terytorialnego na dzień 1 września 2017 r. (ponad 97%).

2. Nakłady na o wiat

Nakłady na o wiat systematycznie rosną. W latach 2016-2019 subwencja o wiatowa wzrosła o **5,5 mld zł**. Objęły ją subwencje o wiatow dzieci 6-letnie. Samorządy otrzymały dodatkowo na ten cel **1,4 mld** w 2017 r., **1,6 mld** w 2018 r., **1,7 mld** w 2019 r. Dopuszczamy pracownie do przedmiotów przyrodniczych (biologia, chemia, geografia i fizyka) - na ten cel planujemy przekazać samorządom **ok. 320 mln zł** w ciągu najbliższych 4 lat. W 2018 r. trafiło do samorządów **66,4 mln zł** dla 1927 szkół podstawowych.

Wykres: wzrost części oświatowej subwencji ogólnej w latach 2000-2019.

Podwyżki nauczycieli

Po długotrwałym okresie zamrożenia płac nauczycielskich na poziomie ustalonym we wrześniu 2012 r., po waloryzacji dokonanej w 2017 r., począwszy od 2018 r. rozpoczęto sukcesywne wdrażanie planu podwyższenia wynagrodzeń nauczycieli. Od kwietnia 2018 r. średnie wynagrodzenia nauczycieli wzrosły o 5,35% (w tym wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatki do wynagrodzenia). Od stycznia 2019 r. wynagrodzenia nauczycieli wzrosły o 5%. Kolejna 5% podwyżka wynagrodzeń planowana była od stycznia 2020 r. W związku z oczekiwaniami środowisk nauczycielskich w zakresie wysokości wynagrodzeń, od 1 września 2019 r. nastąpi przyspieszenie tej podwyżki oraz zwiększenie jej wysokości do 9,6%. Tym samym, w stosunku do marca 2018 r., pensje nauczycieli wzrosną o 21,2%.

Po wdrożeniu powyższej podwyżki, od 1 września 2019 r. **wynagrodzenie średnie wyniesie:**

- nauczyciela stałego . 3 338 zł
- nauczyciela kontraktowego . 3 705 zł
- nauczyciela mianowanego . 4 806 zł
- nauczyciela dyplomowanego . 6 141 zł

Oznacza to następujący **wzrost wynagrodzenia średniego** w latach 2017 . 2019:

- nauczyciela stałego o 620 zł
- nauczyciela kontraktowego o 688 zł
- nauczyciela mianowanego o 893 zł
- nauczyciela dyplomowanego o 1 141 zł

Zmiany w funkcjonowaniu kuratorów oświaty

W 2015 r. i 2016 r. dokonano zmian legislacyjnych, w wyniku których nastąpiło wzmocnienie roli kuratorów oświaty:

- przywrócono obowi zek uzyskiwania pozytywnej opinii organu nadzoru pedagogicznego w przypadku likwidacji szkoły lub placówki prowadzonej przez jednostk samorz du terytorialnego;
- przywrócono obowi zek uzyskiwania pozytywnej opinii kuratora w przypadku udzielania przez jednostk samorz du terytorialnego zezwolenia na zaj ę enie przez osob fizyczn lub osob prawnn inn ni jednostka samorz du terytorialnego publicznej szkoły lub placówki;
- przywrócono obowi zek uzyskiwania pozytywnej opinii kuratora o wiaty o zgodności planu sieci publicznych przedszkoli i oddział ęw przedszkolnych oraz planu sieci publicznych szkółż warunkami okre lonymi w przepisach prawa;
- przywrócono obowi zek opiniowania przez kuratorów o wiaty arkuszy organizacji publicznych szkółji placówek oraz planów pracy publicznych placówek doskonale nie nauczycieli;
- przywrócono wiod c rol organu nadzoru pedagogicznego w procedurze ustalania oceny pracy dyrektorów szkółlub placówek;
- zrównano liczb przedstawicieli organu prowadz cego szkoły lub placówk i organu sprawuj cego nadzór pedagogiczny w skł ędzie komisji konkursowej powoływanej w celu wy ęnienia kandydata na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki.

Kuratorowi o wiaty w systemie edukacji wyznaczono rol szczególn . Kurator o wiaty sprawuje nadzór pedagogiczny oraz realizuje polityk o wiatow pa stwa, a tak e wspó ędzia ę z organami jednostek samorz du terytorialnego w tworzeniu i realizowaniu odpowiednio regionalnej i lokalnej polityki o wiatowej, zgodnych z polityk o wiatow pa stwa. Wzmocnienie roli kuratorów o wiaty spowodowa ę wzrost skuteczno ci odzia ęwa kuratora o wiaty jako organu nadzoru pedagogicznego.

Dialog spo ęeczny

Wnioski z kontroli przeprowadzanych przez NIK⁹ oraz bada Instytutu Bada Edukacyjnych, w zakresie awansu zawodowego nauczycieli, wskazywa ę, e system awansu zawodowego nale y zmieni .

Ustaw z dnia 27 pa dziernika 2017 r. o finansowaniu zada o wiatowych wprowadzono rozwi zania dotycz ce powi zania cie ki awansu zawodowego z ocen pracy nauczycieli oraz uzale nienie jej d ęugo ci od jako ci pracy nauczyciela. Zmiana ta zakł ęda ę umoliwienie premiowania nauczycieli wyró niaj cych si jako ci pracy. Wprowadzono obligatoryjne terminy dokonywania oceny pracy nauczyciela w powi zaniu ze cie k awansu zawodowego

⁹ W raporcie z sierpnia 2008 r. pt. *Informacje o wynikach kontroli funkcjonowania systemu awansu zawodowego nauczycieli* NIK stwierdziła, że system awansu zawodowego nauczycieli wymaga modyfikacji, ponieważ większość nauczycieli uzyskało już stopień nauczyciela dyplomowanego lub nauczyciela mianowanego." W Informacji o wynikach kontroli *Przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela* z marca 2017 r. NIK podniosła, iż: „Dziewięciomiesięczny okres stażu o charakterze wprowadzającym do wykonywania zawodu nauczyciela jest zbyt krótki, aby ukształtować odpowiednie postawy oraz ugruntować kompetencje dydaktyczno-metodyczne słu ęące sprawnemu i efektywnemu wykonywaniu tego zawodu (...).

Dla nauczycieli dyplomowanych legitymujących się wyrobieniem ocen pracy wprowadzono dodatek za wyrobienie prac. docelowo w wysokości 16 proc. kwoty bazowej, określonej dla nauczycieli corocznie w ustawie budżetowej. Celem wprowadzenia ww. dodatku było uzupełnienie obecnego systemu awansu zawodowego w powiązaniu z systemem wynagradzania.

Przewidziano możliwość skracania czasu awansu zawodowego w zależności od jakości pracy nauczyciela, co miało pozwolić na elastyczne, zindywidualizowane podejście do jego rozwoju zawodowego oraz stanowił dodatkowy element motywacyjny umożliwiający promowanie najlepszych w tym zawodzie.

Wydłużony został staż na stopie nauczyciela kontraktowego z 9 miesięcy do 1 roku i 9 miesięcy, co miało pozwolić na zaadaptowanie się w zawodzie i rozpoznanie predyspozycji do jego wykonywania.

Ocenę dorobku zawodowego za okres stażu zastąpiła ocena pracy uwzględniająca m.in. dorobek zawodowy nauczyciela za okres stażu. Ogólne kryteria dokonywania oceny pracy nauczycieli zostały określone w ustawie o Karcie Nauczyciela, a szczególne w rozporządzeniu, natomiast dyrektorzy szkół ustalali, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej oraz reprezentatywnych organizacji zawodowych regulaminami określając wskaźniki oceny pracy nauczycieli, odnoszące się do poziomu spełniania poszczególnych kryteriów oceny pracy nauczycieli, uwzględniając specyfikę pracy w danej szkole.

W związku z uwagami związków zawodowych zrzeszających nauczycieli ustaw z dnia 30 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o wiatowej, ustawy o systemie o wiaty oraz niektórych innych ustaw - wydłużono z 3 do 5 lat okres pracy w szkole, po upływie którego dokonuje się oceny pracy nauczycieli oraz uchylono przepisy dotyczące ustalania przez dyrektorów szkół ww. regulaminów.

W wyniku rozmów ze związkami zawodowymi zrzeszającymi nauczycieli w dniu 7 kwietnia 2019 r. zostało podpisane porozumienie między stronami oraz przedstawicielami Krajowej Sekcji O wiaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” + które przewiduje w szczególności skrócenie czasu awansu zawodowego i powrót do oceny pracy sprzed września 2018 r. z uwzględnieniem.